

prav tako po novi in težavni smeri. Na posled je prišla zima 1986/87 in z njo predzadnji osemtisočak, na katerega je opravil nedvomno prvi zimski vzpon, Anapurna (8091 m). Naposled je leta 1987 priplezal še na Šišo Pangmo (8046 m) v Tibetu.

Čeprav je bil Jerzy Kukuczka drugi na svetu, ki je splezal na vseh štirinajst osemtisočakov, je ta 41-letni Poljak vendarle napravil v osvajanju vseh najvišjih gorá na svetu korak več kot pred njim Messner.

Na desetih od teh vrhov je bil Kukuczka po novih smereh, na štirih pa je bil na vrhu pozimi. Trije vzponi med temi štirimi so bili prvi zimski vzponi na te vrhove. Pri osvajanju osemtisočakov je po Messnerju postavil mejo kakovosti precej višje, kot je v Delu zapisal odlični slovenski alpinist Tomo Česen, ki citira pokojnega alpinističnega kolego Kukuczko: »Zbiranje osemtisočakov po normalnih poteh bo korak nazaj v alpinizmu.«

PLANINSKA KOČA ALI GOSTILNA NA VREMŠČICI?

POSTOJANKA NA OSAMLJENI GORI

Vsaj od sredine letošnjega leta so posebno v javnih občilih na Primorskem dolge in pogosto žolčne razprave o tem, ali naj bi na Vremščici stala planinska koča ali pa bi bilo vendarle treba storiti vse, da je tam nikoli ne bi bilo. Medtem ko je sprva kazalo, da bi bila skromna planinska koča ob dolgi slovenski planinski transverzalni poti kar prijetno zavetišče, so se prav kmalu oglasili nasprotniki koče in zagovorniki neokrnjene narave (ki jo je tudi pri nas vedno manj), ker da bi postala takšna koča ob cesti takoj čisto navadna gostilna, v kateri bi planince prav težko gledali. Razprave še niso končane, vsaka stran stoji trdno na svojih stališčih, na Vremščici pa je že precej časa zložen velik kup zidakov, iz katerih naj bi nastali zidovi bodoče planinske koče.

KDO HOČE KOČO?

Kolikor imamo na voljo dokumentacije, so najresneje začeli premišljevatí o planinski koči na Vremščici v začetku letošnjega leta. Prve dni aprila je namreč Danilo Sbrizaj iz uprave Planinske zveze Slovenije dobil od Planinskega društva Sežana dopis, s katerim obveščajo PZS, da »nameravamo letos začeti graditi planinsko postojanko na Vremščici. Za gradnjo se je do sedaj močno zavzemala krajevna skupnost Senožeče, predsednik Rado Meden ter še JLA, konjerejsko turistični center Lipica in TOK Vina-Kras, katere kooperant je sedanji ovčerejec na Vremščici.«

V nadaljevanju tega dopisa je rečeno, da je bila lokacijska obravnava že pred leti, pri tem pa so sodelovali PZS, Rado Meden, dr. Branko Šalamun iz Kopra in drugi, da so bila dana vsa soglasja od spomeniškega varstva do JLA, da je pri občinski skupščini vložena prošnja za izdajo gradbenega dovoljenja in da bo projekte izdelal inž. arh. Marjan Vrabc. Predsednik PD Sežana Jože Šonc hkrati prosi PZS za strokovno pomoč.

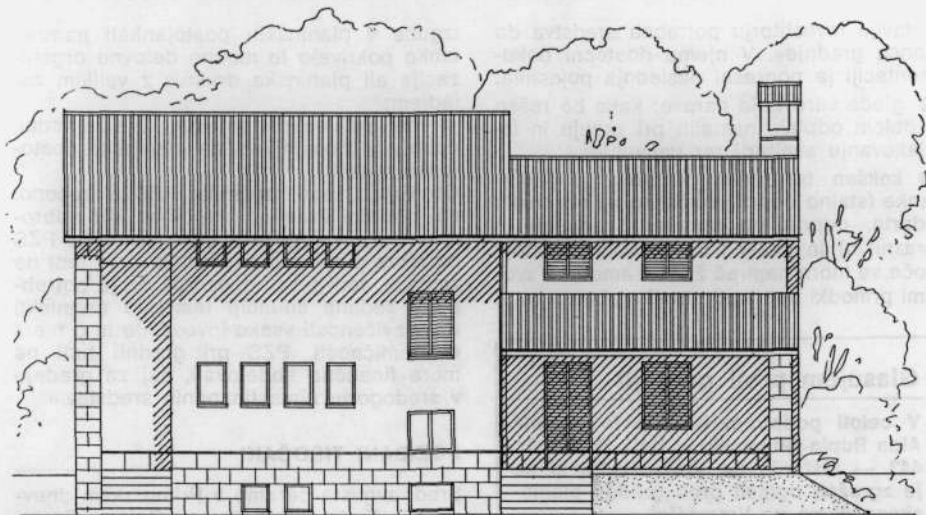
Dne 6. maja letos je bil v Senožečah pogovor o tej gradnji, ki so se ga udeležili

predstavniki Planinske zveze Slovenije in še predvsem njene gospodarske komisije, PD Sežana, Obalnega planinskega društva Koper, krajevne skupnosti Senožeče, JLA iz Postojne in projektant koče na Vremščici. Predsednik PD Sežana Jože Šonc je takrat povedal, da so za to gradnjo »živo zainteresirani slovenski planinci od Maribora do Kopra in tukajšnje gospodarske organizacije«. Dejal je, da je že pripravljen projekt, odobrena lokacija in gradbeni material ter zagotovljena pomoč Senožečev in garnizije JLA iz Postojne.

PRVO POROČILO

Rado Meden, predsednik KS Senožeče, je na tem sestanku potrdil odločenost KS, da bi začeli čimprej zidati, »čeprav KS sama in tudi planinci sami koče ne morejo zgraditi«. Dejal je, da je pri lokaciji od vsega začetka sodelovala PZS ter da sta jo potrdila koprski Zavod za urbanizem in vojna oblast v Sarajevu. »Poudaril je interes TOK v zvezi z ovčerejo,« je napisano v zapisniku s tega pogovora, »Lipice v zvezi z jahanjem za njihove goste, gozdarjev zaradi protipožarne službe, JLA zaradi vojaških vaj in obmejnega območja, planincev, ki bodo v koči dobili možnost prenočevanja na poteh med Mladiko nad Postojno in kočo na Slavniku, primorske mladine, ki se že desetletja zbira na Vremščici na dan mladosti, Slovencev onstran meje in izletnikov iz Trsta. Apeliral je, da bi problem reševali življenjsko, da bomo kočo spravili pod streho še letos.«

Po besedah projektanta naj bi bila koča velika 25 × 9 metrov in bi imela skupno površino 317 kvadratnih metrov namesto prvotno predvidenih 600. Rezervoar za vodo je po njegovih besedah dimenzioniran na streho, greznica pa je triprekatna. Predstavniki JLA Ratko Pavlovič se je na tem sestanku zavzel za čimprejšnji pričetek del. Dejal je, da vojska denarja sicer ne more dati, da pa je pripravljena pripraviti taborišče ter za daljši čas zagotoviti hrano in vodo za 20 do 30 ljudi, po potrebi

Takšna bo koča na Vremščici, kot si jo je zamislil arhitekt Marjan Vrabec

pa za kakšen dan mobilizirati tudi do sto vojakov.

Član gradbene podkomisije pri gospodarski komisiji PZS Vojteh Koblar je pri Službi družbenega knjigovodstva na Jesenicah zvedel (in to povedal v Senožečah), da morajo tudi društva imeti zagotovljena sredstva za novo investicijo, »vendar je mogoče zaobiti predpise s prijavljanjem gradbenih del po posameznih fazah, kot so na primer gradili gasilske domove«, kot je v zapisnik s tega sestanka zapisal dr. Branko Šalamun. Inž. Drago Kovač iz Sežane pa je zaključil razpravljanje z zagotovilom, da planincem iz Sežane ne manjka dobre volje in »da so pripravljene prevzeti investitorstvo, če je mogoče na ta način obiti zahtevo, da mora biti zbran ves denar za celotno investicijo vnaprej. Društvo je pripravljeno posoditi svoje ime, ker upa, da so interesi drugih dovolj močni, da bo planinska koča čimprej zgrajena, društvo samo pa sredstev zanj nima«.

Na koncu zapisnika s tega sestanka je zapisano, da so si zatem skoraj vsi udeleženci sestanka ogledali gradbeno parcelo in da so »vsil predstavniki PZS iz Ljubljane soglašali z lokacijo in potrdili, da je dobro izbrana«.

DRUGO POROČILO

Pravzaprav je kar značilno, da se ta zapisnik izpod peresa dr. Šalamuna v nekaterih delih bistveno razlikuje od zapisnika Gospodarske komisije PZS, ki so ga napisali o istem sestanku, na katerem so razpravljali izključno o nameravani gradnji planinske postojanke na Vremščici.

»Predsednik PD Sežana Jože Šonc,« piše v tem zapisniku, »je aprila letos zaprosil Gospodarsko komisijo PZS za pomoč glede presoje umestnosti gradnje planinske

postojanke na Vremščici. Zamisel o gradnji izvira menda še iz šestdesetih let, pred približno desetimi leti je bilo pridobljeno tudi že lokacijsko dovoljenje, izdelan pa je tudi že projekt. Planinsko društvo samo ni posebno zainteresirano za gradnjo, predvsem zaradi pomanjkanja finančnih sredstev, skeptični so tudi glede obiska, v gradnjo pa jih »porivajo« lokalni veljaki, zlasti predsednik krajevne skupnosti Senožeče in direktor tovarne Tekstina v Senožečah Rado Meden, interes pa kažejo še TC Lipica, TOK Vinarstvo Sežana, ki goji na Vremščici ovce, in JLA. Vzrok je menda ta, da bi bila SDK pripravljena spregledati nepokrito finančno konstrukcijo, če bi bili nosilci gradnje planinci.«

R. Meden je na sestanku 6. maja, kot piše v zapisniku PZS, »poudaril, da so za postojanko v krajevni skupnosti Senožeče zelo zainteresirani, saj so na Vremščici vsako leto srečanja mladine, TOK Vinarstvo Sežana ima na Vremščici čredo ovac, zato tja zahajajo kupci ovčjega sira, iz Lipice bi radi dvakrat mesečno organizirali tja jahalne izlete, obiskujejo jo planinci, ki hodijo po slovenski planinski poti, in iz zamejstva, velik interes pa izkazuje tudi JLA, ki ima tam večkrat vojaške vaje. Po njegovem mnenju bi z gradnjo morali pričeti takoj, temeljni kamen naj bi vzdali že za dan mladosti in kočo potem do konca leta spravili pod streho.«

NARAVOVARSTVENI UGOVORI

Namestnik načelnika gospodarske komisije in vodja gradbene podkomisije pri PZS Janez Duhovnik je izrazil več pomislekov proti tako brzopleti zidavi. Spraševal se je (kot piše v zapisniku PZS) o utemeljenosti investicije, »poudaril obveznosti investitorja do spoštovanja predpisov glede gradnje in nujnost sklenitve pisnega sporazuma o vlaganjih v postojanko, ki za-

gotavlja investitorju potrebna sredstva do konca gradnje«. V njemu dostopni dokumentaciji je pogrešal naslednja pojasnila:

- glede varovanja narave: kako bo rešen problem odplak, nastalih pri pranju in izplakovanju sanitarij ter umivanju;

- kakšen bo režim obratovanja postojanke (stalno odprta, občasno ali sezonsko odprta, odprta ob sobotah, nedeljah in praznikih) in kakšna bo struktura gostov; koča se mora namreč živeti sama in s svojimi prihodki pokrивati stroške obratovanja;

Glasujem proti gradnji!

V celoti podpiram besede in občutja Alda Rupla (Planinski vestnik št. 10, str. 443 — Oštarija na Vremščici?), ki se je zgrožen oglašil proti gradnji planinskega doma na Vremščici.

Tudi sama sem z velikim začudenjem brala zavzemanje dr. Šalamuna, primorskega zdravnika, da se mu bo z gradnjo tega doma izpolnila največja želja. Ne morem razumeti teh besed in želja iz ust moža, ki se ga spominjam kot enega od široko razgledanih in pogumnih oseb, ki je v davnih letih bil med ustanovitelji Skupnosti za varstvo okolja in kasneje večkrat prišel na plenarna zasedanja te organizacije.

Na Vremščici planinski dom: zares še ena gorska gostilna! Glasujem proti, če bi moj glas kaj pomagal! Zato, ker se na to goro lahko povzpemo in vrnemo v enem dnevu in ni prav nobene potrebe, da bi na njenem vrhu moralo biti zatočišče z vsemi hudimi, za gorski svet tako zastrašujočimi posledicami (onesnaževanje z odplakami, hrup in nemir tudi za živali). Na Vremščici je že tako ogrožena redka tipična kraška in mediteranska gorska flora, ki bi z množičnejšim vdorom še hitreje propadla. Naj, za božjo voljo, ostane ta gora cilj študijskih in raziskovalnih izletov in sprostitev za tiste, ki si želimo ohraniti še nekaj prvobitne narave, jo s spoštljivostjo občudovati in uživati v njenem miru in samotni! In jo predvsem takšno predati prihodnjim rodovom.

Ali ni naša generacija že dovolj onesnažila ta svet? Ali ni dovolj planinskih domov, ki iz različnih razlogov že životarijo? Ali ne bi raje za te boljše poskrbeli in vanje ponovno vnesli vsaj malo planinskega duha (tudi na primer z vztrajanjem pri izvajanju domskih pravil, ki marsikje kot v posmeh visijo na steni)?

Sedanja generacija je premalo kulturno vzgojena, da bi ji »odpirali in podarjali« še tiste koške slovenske krajine, ki so še ostali kolikor toliko ohranjeni.

Alenka Bizjak

izgube v planinskih postojankah namreč lahko pokrivajo le močne delovne organizacije ali planinska društva z velikim zaledjem;

- moti ga velikost objekta, ki je že sedaj, čeprav je pomanjššan, za planinsko postojanko prevelik.«

Ob koncu tega zapisnika PZS je rečeno, naj prisotni vzamejo pripombe kot dobronamerne, »saj gospodarska komisija PZS ne more prepovedati gradnje in je tudi ne zavrača, radi pa bi opozorili, da je potrebno v sedanji situaciji temeljito premisliti o upravičenosti vsake investicije in o njeni ekonomičnosti. PZS pri gradnji tudi ne more finančno sodelovati, saj za gradnjo v sredogorju nima finančnih sredstev.«

POZIDANI TISOČAKI

Sredi avgusta beremo v Primorskem dnevniku iz Trsta izpod peresa Bojana Pavletiča v Pismih uredništvu, da je na parceli že 3500 betonskih zidakov, česar pa se avtor tega pisma ni razveselil, »ker sem nekako vsa leta upal, da do te gradnje ne bo prišlo, da bo prevladala pamet, da bomo to goro ohranili, kakršna je. Zdaj pa me je stisnilo pri srcu: na vrsto je prišla tudi Vremščica!«

V nadaljevanju pisma pravi, da je skušal poiskati vse razloge, ki govore v prid tej gradnji »in, bogme, našel nisem nobenega«. Piše, da je Vremščica ohranila velik del svoje naravne pristnosti in arhaičnosti prav zaradi odmaknjenosti od množičnega planinstva in da je zdaj eno od redkih nekontaminiranih območij na Primorskem, del neomadeževane narave, kar je nenavadno za današnji množični ravninski in planinski turizem.

»Dejstvo, da nimajo lastne planinske postojanke, se mi ne zdi dovolj tehtno,« piše Bojan Pavletič, »da bi morali imeti sežanski planinci komplekse manjvrednosti, saj imajo Vremščico brez koče, kar je danes vsekakor večja vrednost, kot če bi postojanka stala tudi na tem vrhu. Ali je na Primorskem sploh še kakšen tisočak, kjer ni take ali drugačne koče? V času, ko varstvo narave pridobiva vedno večjo veljavo, je danes še neokrnjena Vremščica vsekakor velika vrednost in redkost, ki bi jo morali takšno celó zaščiti. In prav to bi morali storiti sežanski planinci. Na Vremščico zato sodijo pastirji s svojimi ovčami, ne pa oštirji in motorizirani obiskovalci.«

Letošnjega 25. maja so se že štirinajstič zbrali na Vremščici mladi planinci Primorske, ki jih je med drugimi pozdravil tudi dr. Branko Šalamun, velik zagovornik gradnje na tej gori. Vse prisotne je povabil, naj 7. julija točno opoldne pridejo na Vremščico, kjer bodo pregledali, kako potekajo priprave na gradnjo planinske koče, ki naj bi čez štiri leta, ob stoletnici slovenske planinske organizacije, stala na gori.

KDAJ BO OTVORITEV?

Letošnjega 25. oktobra pa je bil v Senožečah sestanek meddruštvenega odbora primorsko-notranjskih planinskih društev, na katerem so največjo pozornost posvetili zidavi na Vremščici. Dejali so, da morajo planinci zaščititi to goro, na katero prodira ovčarstvo. »Ovčereja sicer spada na Vremščico,« so dejali, »vsi objekti v zvezi z njo pa pod goro.« S tem so se postavili po robu nekaterim projektom ovčarjev, ki nameravajo menda graditi svoja gospodarska poslopja blizu kraja, kjer naj bi stala planinska koča.

Dejali so tudi, da je na Slovenskem sicer veliko planinskih koč, ki pa so neenakomerno razporejene, saj jih je na Primorskem bore malo. Kot so dejali na tem sestanku, naj bi bila koča na Vremščici dograjena in odprta leta 1991; leta 1990 bodo gasilci iz Senožeč praznovali 110-letnico svojega delovanja, proslavljali pa

bodo ta jubilej leto dni pozneje. Kot je bilo slišati, bi se leta 1991 sežansko planinsko društvo tudi potegovalo za organizacijo dneva slovenskih planincev — seveda pri koči na Vremščici.

»Tako so delegati (ob vzdržanju predstavnika SPD iz Trsta) v Senožečah potrdili, da je zgraditev planinske kočice na Vremščici potrebna in koristna zaradi pristnega sodelovanja med planinci in domačini na skupnem prostoru Krasa in zaradi varovanja naravne dediščine ob parku Škocjanskih jam,« je zapisano v časopisnem poročilu o tej seji.

Ali bo torej na Vremščici čez nekaj let stala planinska ali drugačna koča z bolj ali manj poudarjenim gostilniškim značajem, do katere bo pripeljala cesta? Kolikor poznamo razmere, lahko skoraj trdimo, da bo. Od upraviteljev bo torej odvisno, ali bo planinska koča ali gostilna na koncu ceste in pri vrhu gore.

40 LET OBALNEGA PLANINSKEGA DRUŠTVA KOPER

VELIKI VZPONI IN MAJHNI PADCI

40-let delovanja je za društvo sorazmerno kratka doba, posebno če jo primerjamo s častitljivo 100-letnico organiziranega planinstva na Slovenskem, ki se naglo bliža. Smemo torej reči, da je naše društvo po letih delovanja in po sestavi svojega članstva mlado. Prav bi bilo, da bi ga mladostna svežina in zagnanost spremljali tudi v poznejših letih.

Pa vendar se je od ustanovitve dalje zvrstilo ogromno dogodkov. Zgodovina društva je pravzaprav obdobje neutrudnega amaterskega dela številnih že pokojnih in še aktivnih planinskih delavcev, ki so žrtvovali svoj prosti čas, da so ustvarili podobo današnjega društva. Vse to je skrbno zbrano in zapisano v bogato zastavljenem zborniku, ki ga je društvo izdalo v tem letu.

Leta 1948 je bil v ožjem krogu ljubiteljev planin v bivši coni B Svobodnega tržaškega ozemlja oblikovan poseben pripravljalni odbor za ustanovitev planinskega društva v Kopru. Že spomladi naslednje leto, torej leta 1949, so se planinci v Kopru zbrali na ustanovnem občnem zboru podružnice Planinskega društva Trst.

Čeprav je šlo formalno le za podružnico, to leto upravičeno štejemo za leto ustanovitve društva, saj je podružnica delovala povsem samostojno in je bila neposredno povezana s Planinsko zvezo Slovenije. Tudi formalno samostojno postane društvo leta 1955. Mnogo kasneje, leta 1973, pa je dobilo današnje ime »Obalno planinsko društvo Koper«.

Za prvo obdobje delovanja društva, ki mu je dal neizbrisni pečat prvi in dolgoletni

predsednik dr. Viktor Vovk, ta plemeniti, široko razgledani in skromni človek, je značilen začetni polet sicer maloštevilnih, zato pa toliko bolj zagnanih planinskih navdušencev. Izgradnja planinske kočice na Slavniku leta 1957, ki se imenuje po znamenitem planinskem piscu, alpinistu in politiku dr. Henriku Tumi, je bila za takratne razmere pravi podvig tedanjih planinskih zanesenjakov, sad večletnih priprav in trdega amaterskega dela.

Na teh trdnih in zdravih temeljih se je društvo razvijalo v šestdesetih letih. Bili so vzponi in padci, vendar brez bojzani, da bi dejavnost kdaj zamrla. Število članov je nenehno naraščalo.

Sedemdeseta leta, ko je célo desetletje društvu načeloval pokojni Vinko Lovrečič, upravičeno označujemo za Vinkovo dobo. Kot sposoben organizator je društveno delo postavil na nove temelje, ga posodobil, pritegnil nove, mlade kadre. To so bila razgibana leta iskanj in širitve planinske dejavnosti, zavzemanja za širšo